

1945, marec. Krompachy. — Zo zprávy o bojovej a diverznej činnosti Gottwaldovej partizánskej brigády (V. A. Kvitinskij) za obdobie 27. 6. 1944 až 1. 2. 1945, predloženej Ukrajinskému štábu partizánskeho hnutia.

1. časť

Bojová a diverzná činnosť brigády

1. Úvod

Podľa uznesenia ÚV KS(b)U o poskytnutí pomoci spriatelenej Československej republike pri rozvíjaní partizánskeho hnutia na jej území zostavil Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia oddiel pri škole osobitného poslanca z najskúsenejších partizánov-diverzantov rozpustených zväzkov, ktoré prv pôsobili na území Ukrajiny.

Oddiel sa zostavil v dedine Obaruv, 8 km západne od mesta Rovno.

Rozkazom náčelníka Ukrajinského štábu partizánskeho hnutia č. ... bol vymenovaný za veliteľa oddielu kapitán V. A. Kvitinskij, za komisára N. V. Denisov. Veliteľ a komisár utvorili oddiel z 23 partizánov-diverzantov. Oddiel dostal za úlohu zoskočiť na padákoch do tyla nepriateľa v priestore Humenného (Československo). Keďže v priestore Humenného nebolo partizánskych oddielov, ktoré by mohli zabezpečiť príjem výsadbárov a nákladu, rozhodlo sa vysadiť oddiel na partizánsku základňu súdr. Šukajeva v priestore Turky v Drohobyčskej oblasti.

Z letiska v meste Rovno bol oddiel v noci z 27. 6. 1944 na 28. 6. 1944 na dvoch lietadlách „SI-47“ prevezený na územie západnej Ukrajiny, do Drohobyčskej oblasti, do priestoru Čiernej Gury. Na obidvoch lietadlách boli:

1. Veliteľ oddielu — kapitán Kvitinskij V. A.
2. Komisár oddielu — kapitán Denisov N. V.
3. Náčelník štábu oddielu — súdr. Rachmanov
4. Náčelník prieskumu — Nikolajenko V. V.
5. Náčelník spojenia — poručík Vutrik A. S.
6. Náčelník zdravotníckej služby — kapitán zdrav. služby — Svetlakov I. J.
7. Poručík Ostrovskij O. K.
8. St. seržant Olejnik A. I.
9. Staršina Troickij M. P.
10. Lozovoj V. S.
11. Ostapčuk N. F.
12. Labunec N.
13. Čujkov V. A.

³ Publikujeme 1. časť s údajmi všeobecného charakteru. Celá zpráva má asi 150 strán.

14. Poručík Abušov M. Z.
15. Nevmeržickij F.
16. Aristarchov
17. Davidovič V. N.
18. Zacharčuk P. F.
19. Kobašov S.
20. Dorošek V.
21. Tupikov P. S.
22. Konevič I. A.
23. Mironov V. N.

Výzbroj oddielu bola takáto: 2 guľomety, 28 samopalov, granáty a náboje. Oddiel mal jednu rádiostanicu typu „RPO“.

Zoskok sa uskutočnil úspešne. Po zoskoku sa oddiel zhromaždil v plnom počte. Na základni zväzku súdru. Šukajeva oddiel zostal do 7. júla 1944 a dal sa na pochod do priestoru určeného v rozkaze 14 km východne od Humenného v Československu. Za pochodu 13.—15. júla 1944, vyhodili sme do povetria prvé dve vlakové súpravy nepriateľa na železničnej trati Užhorod—Turka.

Odvtedy sa začala bojová a diverzná činnosť nášho oddielu.

6. augusta 1944 sme dostali od Ukrajinského štábu partizánskeho hnutia ďalšiu úlohu:

„... Ukladám novú úlohu — urýchlite presun do priestoru Prešova. Organizujte bojovú a diverznú činnosť. Po príchode do priestoru organizujte prístávaciu plochu. Podajte rádiovú zprávu, náklad dodáme. Pravidelne oznamujte svoje umiestenie.

Strokač."

Keď prišla nová úloha, bolo rozhodnuté presunúť sa do priestoru Prešova po tejto pochodovej osi: južné obvody Poľska, prekročiť slovensko-poľskú hranicu v priestore Dukly a presunúť sa do priestoru Prešova. V noci z 8. na 9. augusta sme prešli hranicu v priestore Šarbova, 16 km na juh od Dukly.

Pri prekročení hranice oddiel už mal 68 ľudí. Do priestoru Prešova sme prišli 13. augusta 1944 a zastali sme v lese severozápadne od Bardejovských kúpeľov.

V trojuholniku železničných tratí a hradskej Bardejov—Prešov—Muszyna sme rozvinuli diverznú činnosť. Na týchto cestách sme vyhodili do povetria 18 vlakových súprav a asi 20 áut. Pribrali sme do oddielu nových partizánov spomedzi slovenských vlastencov, vojakov i civilného obyvateľstva. Súčasne sme začali cvičiť nových partizánov v mýnvaní, zoskupovať diverzné skupiny a posielat ich na úlohy.

V polovici augusta mal oddiel 4 diverzné čaty, jeden miestny partizánsky oddiel. Príslušníkmi oddielu bolo dovedna 360 ozbrojených partizánov.

Od Ukrajinského štábu partizánskeho hnutia sme dostali 9. septembra 1944 nový rozkaz:

„Jednotky Červenej armády útočia na Slovensko. Hneď postupujte na západ do priestoru Poprad. Urobte opatrenia na zosilnenie diverznej činnosti v tyle nemeckej divízie, útočiacej z Popradu na západ proti našim partizánom a slovenskej armáde.

Strokač."

Pretože oddiel v bojovej i diverznej činnosti vzrástol početne, od 1. septembra 1944 bol reorganizovaný na diverznú brigádu. Zloženie brigády: jeden oddiel a 5 diverzných rôt.

Pri plnení rozkazu Ukrajinského štábu sme rozhodli presunúť sa hneď do priestoru Poprad po pochodovej osi: Lvov, Bajerovce, Torysky, Levoča, Hranovnica a zastat v lese juhozápadne od Teplicy, kde boli tri naše diverzné roty.

Keď sme sa dostali do Torýsk, narazili sme na veľké nemecké posádky rozmies-

tené okolo Popradu a Sp. N. Vsi. Vzhľadom na to sme zmenili vytyčenú os. Od Torýsk sme sa pohybovali na Olšavicu, Široké, Kluknavu, Slovinky, Poráč, Hnilec a 5. októbra sme dorazili do priestoru Dobšinej, 25 km južne od Popradu.

Pri plnení rozkazu UŠPH sme rozposlali 5 diverzných rôt na železničné a hradské cesty Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš—Poprad—Spiš. N. Ves—Košice, Vondrišiel—Mníšek—Gelnica.

Rotám bola uložená úloha:

Rozvinúť širokú diverznú činnosť na uvedených komunikáciách, vyhadzovať do povetria vlakové súpravy, autá nepriateľa, mosty. Ničiť z pascí nepriateľovu živú silu a techniku, narúšať telefónne a telegrafné spojenie.

Do polovice októbra všetky diverzné rotý vykonávali diverznú a bojovú činnosť v tomto priestore.

Vzhľadom na veľké sústredenie nemeckých vojsk a nimi uskutočňovaných operácií proti partizánom a povstaleckej slovenskej armáde bolo rozhodnuté presunúť sa na západ, na stredné Slovensko do oblasti Nízkych Tatier, na nepriateľove hlavné aktívne komunikácie.

20. októbra 1944 sme sa dali na pochod po pochodovej osi: Hanková, Rejdová, Telgárt, Červená Skala, Jarabá — priestor Brezno. Keďže nepriateľ v tomto čase útočil na tieto priestory, rozhodli sme sa prejsť do hôr.

Koncom októbra sme sa dostali do priestoru východne od kóty 1754, čo je 15 km severozápadne od Predajnej a 15 km západne od Brezna. Jedna rota Ostrovského, ktorá úspešne pôsobila v priestore Tisovec—Dobšiná—Plešivec, vzrástla na 200 ľudí a bola reorganizovaná na oddiel zložený z 3 rôt. Diverzná skupina Lozového, činná v tomže priestore, vzrástla na 50 ľudí a bola reorganizovaná na diverznú rotu.

Takto mala brigáda koncom októbra 2 oddiely a 5 diverzných rôt v celkovom počte 560 ľudí. V týchto priestoroch vykonávala brigáda základnú bojovú a diverznú činnosť do zjednotenia s jednotkami Červenej armády.

1. 2. 1945 sa štáb brigády, 2 oddiely a 2 rotý spojili s útočiacimi jednotkami Červenej armády v priestore Gelnice, 25 km východne od Brezna.

Od 27. júna 1944 do 1. februára 1945, t. j. za 7 mesiacov bojovej a diverznej činnosti v tyle nepriateľa na území Československa, vzrástol takto vysadený diverzný oddiel v počte 23 ľudí na diverznú brigádu v počte do 560 ľudí. Brigáda v tomto čase uskutočnila:

1. Bojových operácií na rozdrvenie nepriateľských posádok — 5
2. úspešných diverzných operácií — 151
 - z nich: na železničných tratiach — 36
 - na hradských — 93
- iných (mosty, spojenie, podniky) — 22.

V dôsledku bojovej a diverznej činnosti utrpel nepriateľ tieto straty na živej sile a technike:

1. zabitých — 1876
 2. ranených — 952
 3. zajatých — 86
1. Vyhodené do povetria:
 1. 36 vojenských vlakových súprav, z nich 1 obrnený vlak, z vlakových súprav zničených 39 rušňov, 191 vagónov,
 2. stredné tanky — 2
 3. vyhodенých do povetria a zničených z pascí 130 áut a 4 motocykly.
 2. Zničené výbuchom:
 1. 2 sklady streliva a výzbroje
 2. ústredná elektrárň s kapacitou 8 miliónov kWh za rok a 2 vysokovoltové transformačné filiálne stanice
 3. 1 metalurgický závod, spracúvajúci každý mesiac 25 000 ton železnej rudy

4. 4 bane, ťaťiace mesačne 25 000 ton ťeleznej rudy

5. 21 ťelezničných a ceťných mostov v dĺťke 225 m.

3. Roztrhaný kábel Berlín—front.

4. 13 ráz roztrhané telefónno-telegrafné spojenie v dĺťke 25,65 km.

Ukoristené: guľometov — 58, samopalov — 104, puťiek — 150, granátov — 110, áut — 7, z nich odovzdané Červenej armáde — 2, slovenskej armáde — 1, a benzínu — 1000 litrov.

V čase, keď bola brigáda v tyle nepriateľa, preťla — 820 km, z toho v Poľsku — 250, v Československu — 570 km.

2. Vojensko-politická situácia v priestore činnosti brigády

Priestor Bardejov—Prešov sa primkýna k poľskej hranici. Slobodymilovné poľské obyvateľstvo bojovalo aktívne s nemeckými okupantmi všetkými prístupnými prostriedkami a metódami. Na južnom území Poľska pôsobilo veľa partizánskych skupín a oddielov. Sabotáť a diverzia v podnikoch a na cestách, hospodársky bojkot, vyhýbanie sa núteným prácam atď. Preto nie je náhoda, ťe Nemci sústredili na poľsko-slovenskej hranici 2 slovenské divízie ako bariéru, aby odvrátili možnosť, ťe sa rozťíri a mohutne rozvinie protifaťistický boj na Slovensku. [. . .]¹

Okrem vojenskej sily bola v týchto priestoroch utvorená celá sieť administratívno-politických a ťpionážnych orgánov, ktoré udrťiavali celé obyvateľstvo v strachu.

Do Tisovho nastúpenia k moci bol náčelníkom Bardejovského okresu dr. Voloťinovič. Po nastúpení Tisu k moci bol dr. Voloťinovič zbavený funkcie ako nespoľahlivý ťtátny pracovník. Na jeho miesto priťiel gardista Drobniak. V jeho rukách bola všetka hospodárska, administratívna a politická moc. Okrem administratívnej siete (pozri schému) mal okresný náčelník k dispozícii políciu a ťandárstvo.

Polícia a ťandárstvo sa doplňali ľuďmi, ktorí si plne zaslúťili dôveru svojich nadriadených. Okresný náčelník mal eťte ŤŠB (Ťstredňa ťtátnej bezpečnosti). Ťiroko rozvetvená sieť tajnej polície prenikala do všetkých pórov ťtátneho, administratívneho a hospodárskeho ťivota mestečiek a dedín. Za celým týmto administratívno-policajno-ťpionážnym ťtitom stálo nemecké „gestapo“.

Veliteľom gestapa Bardejovského okresu bol nemecký podplukovník. Tohto podplukovníka prepadla a zabila skupina súdr. Lozového z pasce. Gestapo riadilo celý tento ťtátny stroj na zotročenie slovenského ľudu.

3. Ekonomické podmienky priestoru

Bardejovský okres je prevažne poľnohospodársky so sklonom k chovu dobytka. Chová sa najmä hovädzí dobytok, čiastočne oťípané. Horský a lesnatý terén je základnou rozvíjania rôžného statku. Pre pôdohospodárstvo je terén nepriaznivý, preto je slabo rozvinuté, najviac rozvinuté je v južnej časti okresu, kde sejú pťenicu, rať, ovos, jačmeň, sadia zemiaky.

V ekonomike zaujíma významné miesto lesníctvo. Prevažná väčšina obyvateľstva sa zaoberá drevorubačstvom. Je tu niekoľko pil, sklársky závod a veľa výrobní masla.

Hoci Nemci nevyberali od obyvateľstva otvorene kontingent (povinná dodávka obilia, mlieka, mäsa a iných poľnohospodárskych výrobkov), celá ekonomika bola v rukách nemeckých firiem a koncernov. Len Göringov koncern vlastní rozličné firmy roztrúsené po celom Slovensku.

Hospodárske zotročenie Slovenska pozostávalo najmä zo zavádzania nemeckých obchodno-priemyselných firiem a koncernov.

¹ Vynechaná schéma administratívnej a politickej správy okresov Prešov—Bardejov. Ani ostatné schémy sa nepripojili.

Bardejovský okres leží v severovýchodnej časti Slovenska, bezprostredne hraničí s Poľskom. Takmer ničím sa nelíši od ostatného Slovenska: horský a lesnatý terén. Bardejovský okres prelínajú tri rieky. Rieka Topľa tečie od západu na juhovýchod a delí okres na severnú a západnú časť. Rieka Kamenec s riekou Bekčo[?] delia okres na západnú a východnú časť.

Z vojenského hľadiska je Bardejovský okres so svojim horským a lesnatým ťažkým terénom vhodnou prirodzenou čiarou pre vedenie obranného boja, preto nie náhodou Nemci začali od mája 1944 zvýšenou mierou zriaďovať delostrelecké a gulometné hniezda a opevnené stanovištia, aby vytvorili v tomto priestore silný oporný bod. Bardejovský okres mal veľký význam pre Nemcov nielen ako silný oporný bod obrany, ale aj ako veľmi dôležitý uzol ciest na jednej z najhlavnejších komunikácií protivníka — Maďarsko—Prešov—Bardejov—Poľsko — hrajúcej úlohu tepny, po ktorej sa uskutočňovali vojenské presuny v Maďarsku, na Slovensku a v Poľsku a po ktorej Nemci odvážali na front živú silu a techniku.

Na týchto hlavných dopravných liniách Nemci robili stálu strážnu i hliadkovú službu. Popri týchto cestách v obciach boli rozmiestnené vojenské posádky.

Obyvateľstvo Slovenska nemohlo súhlasíť s nemeckou fašistickou porobou. Na vlastné oči sa presvedčilo, že tzv. „slobodná a nezávislá Slovenská republika“ jestvuje len na papieri. Všetka hospodárska, administratívna a politická moc je v rukách nemeckých okupantov. Päťročná agitácia a propaganda tisovcov sa rozplývala ako dym.

V srdci slovenského ľudu žila a rozvíjala sa idea nezmieriteľného boja s nemeckými okupantmi, ich vyhnanie z územia Československa a utvorenia naozaj nezávislej Československej republiky v priateľskom zväzku so svojim veľkým bratom — národmi Sovietskeho sväzu.

Keď sa zjavili sovietski partizáni v slovenských dedinách, bol to ozajstný sviatok priateľského, bratského zväzku veľkých slovanských národov. Každý Slovák alebo Slovenka ich prijímali do domu. Za niekoľko minút sa zhromaždili mladí, starí, celá dedina. Partizánom prinášali chlieb, mlieko, vajcia, bravčové mäso a i. Nadväzovali sa živé besedy. Zhovárali sa o živote národov Sovietskeho sväzu, rozprávali o svojom živote, o umiernení nemeckých posádok, o ich počte atď.

Morálnopolitické založenie obyvateľstva bolo veľmi priaznivé pre rozvinutie mohutného partizánskeho hnutia.

5. *Začiatok bojovej a diverznej činnosti brigády*

Aby bolo možné lepšie viesť bojovú diverznú činnosť oddielu a pružne manévrovať za pochodu v prípade zrážky s nepriateľom, oddiel bol v prvých dňoch po pristátí rozdelený na dve skupiny. Veliteľom jednej skupiny bol menovaný súdr. Ostrovskij, veliteľom druhej Nikolajenko.

Podľa rozkazu UŠPH o presune oddielu do svojho priestoru činnosti dal sa oddiel 8. júla 1944 v počte 23 ľudí na pochod a pohyboval sa po pochodovej osi: južné obvody Poľska — Černá Gura, Bognovatoje, Jablonuv, Vyžna, Nižná Trnava, Verešky, Carinske, Nasične, Zatvorica, vrch Lopenik, Gapkovce, Dušatin, Polany Surovične, Kamenka, Rymanovska Zavadka, Mšana; Slovensko — Šarbov, Nižná Pisaná, Nižný Orlík, vrch Magura, Richvald, Kríže. Keď oddiel prešiel vyše 300 km, z toho 250 km po Poľsku a vyše 50 km po Slovensku, zastal severne od dediny Kríže v priestore Bardejova.

Za pochodu vykonával oddiel súčasne diverznú prácu. Na to boli organizované diverzné skupiny z 5—6 ľudí. Skupina súdr. Lozového mala 6 ľudí, Troického 5 ľudí, Ostrovského 6 ľudí, Olejníka 5 ľudí.

Oddiel bol umiestený v priestore obce Sokolíky. 12. júla bola uložená skupine

súdr. Nikolajenka úloha položiť 2 míny na železničnej trati Turka—Užhorod pri obci Sokolíky. 1039

Skupina súdr. Nikolajenka úlohu splnila: 13. júla bola vyhodенá do povetria prvá vojenská vlaková súprava. Zničený bol 1 rušeň a 2 vagóny. 15. júla bola vyhodенá do povetria druhá vojenská vlaková súprava. Zničený: 1 rušeň a 5 vagónov s vojakmi.

Tým začal súdruh Nikolajenko diverznú činnosť brigády na nepriateľových železničných tratiach.

20. júla 1944 prekročil oddiel hradskú Bamprud—Stakčín (západná Ukrajina) medzi dedinami Jablonky—Cisna cez dedinu Gapkovce a umiestil sa na oddych 2 km východne od trigonometrického bodu na vrchu Patria kóta 1070 metrov.

Naša prieskumná jednotka prostredníctvom obyvateľstva dediny Hrabovce zistila, že na hradskej je veľký pohyb nepriateľských vojsk. Často prechádzajú pochodové kolóny.

1. Autá s vojskami sa pohybujú takmer nepretržite 24 hodín denne.
2. Niet nijakej ochrany.
3. Pochodové prúdy prechádzajú v zomknutom tvare.
4. Spojenie telefónnym vedením je nepretržite v činnosti.

Postavenie úlohy

Skupina súdr. Lozového počtom 6 ľudí zorganizuje dnes prvý výpad na hradskú Valihrud—Stakčín na úsek severne od dediny Hrabkovce s úlohou:

1. Položiť 2 míny MZD-5 s náložou po 3,5 kg výbušniny;
2. Organizovať pascu na nepriateľské auto alebo nevelkú pochodovú kolónu;
3. Roztrhať telefónno-telegrafné spojenie.

Výzbroj skupiny

Skupina bola vyzbrojená samopalmi. Druhý deň sa skupina vrátila do tábora. Súdr. Lozovej hlásil:

„So svojou skupinou v počte 6 ľudí som prišiel k hradskej ešte za svetla a dorazil som k nej 1,5 km severne od dediny Hrabkovce. Zo vzdialenosti 300 až 350 metrov pred hradskou sme z vrcholu kopca zbadali veľkú pochodovú kolónu maďarských vojakov, idúcich smerom k Jablonke. Prechádzali autá. Do večera sme ostali v lese. Začínalo sa zmrákať. Vyšli sme na cestu. Z dvoch strán som postavil strážnych. Sám som začal mínovať cestu. Neprešlo ani 15 minút, keď strážny zo strany Jablonky podal zprávu, že bolo počuť huk motora. Chytrý som položil minú, zamaskoval som ju, stiahol strážnych a odbehli sme od cesty. Zafahli sme do krovia. Prešli tri nemecké autá s vojakmi. Moja mína ešte nezaúčinkovala. Prešlo ešte pol hodiny. Všetko stíchlo. Náhle prerušil ticho môj pozorovateľ. Pozorovateľ podal zprávu, že od zákruty, od Cisny, sa ukázala pochodová kolóna nepriateľa. Rozhodol som sa urobiť pascu. Vybral som si miesto vhodné na pascu juhozápadne od hradskej. Rozmiestil som bojovníkov pozdĺž hrebeňa pokrytého lesom, tiahnúcim sa súdežne s cestou vo vzdialenosti 30—40 metrov od nej. Všetci napli pozornosť a netrpezlivo očakávali priblíženie sa pochodovej kolóny. Napokon čelná časť pochodovej kolóny dospela k línii našej pasce. Keď čelná časť pochodovej kolóny začala vychádzať z lesa, dal som povel „páľte“. 6 samopalov začalo spoločne páliť. Čelná časť pochodovej kolóny sa zmiatla, rozmrvila sa a začala sa rozbiehať. Vtedy sme preniesli paľbu do hĺbky pochodovej kolóny.

No dlho sme nestihli pokračovať v streľbe, pretože prichádzajúca zadná časť pochodovej kolóny sa rozvinula, zaujala bojovú zostavu a začala páliť z pušiek, samopalov a guľometov.

Chytró sme sa odpútali od miesta a krytí hrebeňom sme ušli do rokliny. Nemci nezašli do lesa, ale ostreľovali ho 40 minút. Sedeli sme v lese do tmy. Neskoro večer sme šli do dediny Habkovce. Zadovážili sme si 2 píly, 1 sekeru a opäť sme sa vrátili na hradskú. Nebol nijaký pohyb. Bolo ticho. Do noci sme zničili telefónne spojenie v dĺžke 1,5 km tým, že sme prepílili 31 stĺpov, rozkúsokovali vedenie na časti a rozhádzali sme ich pozdĺž cesty, v lese.

V tomto čase som položil druhú mínu. Odišli sme do lesa. Umiestnili sme sa na oddych. Len čo sme si ľahli, bolo počuť dva výbuchy s 20-minútovým intervalom. Skoro ráno som poslal dvoch bojovníkov do dediny Hrabkovce s úlohou zistiť výsledky pasce a mívovania. Ukázalo sa, že 9 civilov celú noc pracovalo na odpratávaní zabitých a ranených Nemcov. Z pasce bolo zabitých 20 a ranených 18 Nemcov. Mínami vyleteli do povetria 2 nákladné autá. Zabitých a ranených bolo 15 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

Tak sme za prvého výpadu zabili a poranili 53 Nemcov.

3. augusta skupina súdr. Olejníka na hradskej Dukla—Tylava, na úseku Tylava—Trzciana vyhodila do povetria mínami MZD-5 2 nákladné autá. Zabitých bolo 5 a ranených 7 Nemcov.

5. augusta 1944 na tom istom úseku hradskej skupina súdr. Troického vyhodila do povetria 1 nákladné auto. Zabitých bolo 7, ranených 5 Nemcov, Z pasce bol zničený 1 motocykel, pritom boli zabíjajúci 2 Nemci."

Súdr. Troickij, keď sa vrátil z bojovej úlohy, podal zprávu:

„Zo vzdialenosti 1,5 km pred hradskou sme počuli silný výbuch. Boli sme presvedčení, že zaúčinkovala naša mína.

Priblížili sme sa na 100—150 m k hradskej. Na hradskej pri priekope leží prevrátené auto. Má odtrhnuté ľavé predné koleso, rozbitú kabínu, rozmliaždenú karosériu. Bolo počuť stony a krik ranených nemeckých vojakov.

K miestu výbuchu prišlo druhé auto. Zastalo. Z voza vyskočili 4 Nemci a začali odpratávať mŕtvych a ranených. Narátali sme 7 zabitých a 5 ranených. Po odpratání mŕtvych a ranených sa Nemci asi 2 minúty poprechádzali po hradskej: zrejme hľadali, či niet ešte mín. Keďže nič nenašli, sadli si opäť do voza a odišli. Terén je dobrý. Rozhodol som sa urobiť so svojou maličkou skupinou pascu. Odišiel som do vzdialenosti pol kilometra od zničeného auta smerom k Tylave. Rozmiestil som bojovníkov 20 metrov od hradskej. Neprešlo ani 15 minút, keď sme začuli huk motora. Spoza zákruty sa ukázal 3-miestny motocykel. Pod dopadom jasných slnečných lúčov sa zablyšťali kovové súčiastky. Hľa, už je pred nami. Zavelil som: »páľte«. 4 samopaly vystrelili malé dávky. Motocykel sa prevrátil a umlkol. Všetko stíchlo. Dvaja zabíjajúci Nemci ležali vo vzdialenosti 2—2,5 metra od motocykla. Vzali sme 2 pištole. Motocykel sme podpálili."

7. augusta 1944 skupina súdruha Doroška zničila na hradskej Dukla—Hrab pri Hryove a Polane telefónne spojenie v celkovej dĺžke 2 km. Prepílila 60 stĺpov.

9. augusta 1944 Turovova skupina zničila v priestore Bardejov—Lenartov pri dedine Malcov dve autá a jeden motocykel.

16. augusta na úseku Tarnov—Bardejov pri dedinke Mokroluk skupina Lozového zničila z pasce jedno osobné auto. Zabíjajúci 2, ranený jeden. V ten istý deň Matvejevova skupina zničila na hradskej Gorlice—Žmigorod z pasce 1 osobné auto. Zabíjajúci 2, ranený 2 Nemci.

18. augusta 1944 na úseku Zborov—Bardejov zničila skupina Lozového z pasce jedno osobné auto. Zabíjajúci 2, ranený 3 Nemci.

22. augusta 1944 na hradskej Dukla—Gorlice zničila Matvejevova skupina z pasce 2 autá. Zabitých 5 Nemcov.

23. augusta na úseku Zborov—Bardejov pri Bardejovských kúpeľoch zničila Lozového skupina 2 osobné autá. Zabíjajúci 4, ranený 1. Medzi zabitými bol veliteľ bardejovského gestapa. O tejto udalosti súdruh Lozovoj podal zprávu:

„So svojou skupinou 6 ľudí som sa okolo 12. hodiny priblížil k hradskej.

Prístup bol ťažký. Na pascu nebolo vhodné miesto. Les bol od hradskej ďaleko — 300—400 m. Jediný a nehlboký, no kľukatý zráz bol pokrytý riedkym lesom. Po tomto zráze sme sa priblížili k hradskej. Pohyb po hradskej bol veľký. Rozmiestil som svojich bojovníkov. Ja som si ľahol s ľahkým guľometom na ľavé krídlo.

Vtom sa objavilo auto. Zavelil som »páľte« a vystrelili jednu salvu na auto. Ja som vystrelil niekoľko dávok z guľometu na motor. Voz sa zastavil a umlkol. Ukoristili sme 2 pušky, 1 pištoľ. Zabití boli 4 vojaci. Prešlo niekoľko minút. Priblížilo sa druhé nákladné auto a dva motocykly s Nemcami. Nemci začali silne páliť na zráz. Kľukatina zrázu nás však dobre kryla, preto bolo ťažko nás prekvapiť. Odišli sme do hĺbky lesa asi 2 km a sadli sme si oddychovať. Streľba trvala asi 3 hodiny. Prechádzajúci Nemci zrejme strieľali do zrázu, obávajúc sa, aby ich nestihol rovnaký osud. Odišť do tábora bolo neskoro. Rozhodli sme sa, že prenocujeme v lese.

Ráno sme vstali. Chcelo sa jesť. Vybrali sme sa do kúpeľov kúpiť voľajaké potraviny. O 13. hodine sme prišli do kúpeľov. So štyrmi bojovníkmi som zašiel do hostinca kúpiť chleba a súdruha Ostapčuka som nechal ako strážneho na ulici. Neprešlo ani 10 minút, keď súdruh Ostapčuk pribehol do hostinca a hlásil, že prichádza osobné auto. Vyskočili sme z hostinca a odbehli za dom, ktorý stál bokom, na kraji lesa Bardejovských kúpeľov. Skryli sme sa a pozorovali.

Zo žandárskej stanice vyšli 3 nemeckí dôstojníci a krásne vyobliekaná dáma. Všetci si sadli do auta. Kam auto pôjde... Auto sa pohlo a zamierilo popri nás do vnútra Bardejovských kúpeľov. Keď auto prišlo k nám, zavelil som „páľte“.

Spustili sme ohlušujúcu paľbu. Voz zastal. Umlkol. Ukázalo sa, že všetci „pasážeri“ boli zabití, medzi nimi aj veliteľ bardejovského gestapa so svojou manželkou.

Potom sa zhromaždili Slováci a boli veľmi spokojní, že videli ako ruskí partizáni bijú Nemcov. Pozvali nás ku krčmárovi, hostili nás vodkou, pivom. No my sme sa nemohli dlho zdržiavať. Rýchle sme odišli do lesa.”

27. augusta 1944 na hradskej Sabinov—Stará Lubovňa Olejnikova skupina vyhodila do povetria mínou PMS-2 nákladné auto: zabitých 28 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

30. augusta 1944 Mironovova skupina na železničnej trati Orlov—Prešov pri stanici Kamenica vyhodila do vzduchu vojenskú vlakovú súpravu. Zničila 1 rušeň, 3 vagóny. Zabitých 71 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

31. augusta 1944 Aminovova skupina na hradskej Plavnica—Stará Lubovňa zničila 1 osobné auto. Zabití 4 Nemci. K 1. septembru uskutočnil teda oddiel 19 diverzií. Spolu s bojovou a diverznou činnosťou robil oddiel súčasne masovopolitickú prácu medzi obyvateľstvom — vyjasňoval politiku Sovietskeho svazu za zjednotenie všetkých slovanských národov do boja proti nemeckým okupantom, historickú úlohu Červenej armády oslobodiť národy spod nemeckej fašistickej poroby a úlohu partizánskeho hnutia vo veľkom boji slovanských národov.

Masovopolitická práca sa nerobila zbytočne — najlepší príslušníci československého ľudu, ozajstní vlastenci svojej vlasti začali vstupovať do partizánskeho oddielu a bojovať so zbraňou v ruke za vyhnatie nemeckých okupantov zo svojho územia.

Do bojových diverzných skupín sa zaradilo 36 Slovákov — prví partizáni slovenského národa v našom oddiele.

Ako oddiel postupoval po území Slovenska a začal bojovú a diverznú činnosť proti nemeckým okupantom, začal rýchle rásť priberaním Slovákov a ruských zajatcov, ktorí ušli z táborov a pracovali v partizánskych oddieloch. Tak pristúpila 5. 8. 1944 skupina v počte 17 ľudí, zložená väčšinou z ruských zajatcov a 3 Rusínov, z Dranišnikovovho miestneho partizánskeho oddielu, ktorý pôsobil v Poľsku v obvode Dukla—Gorlice—Hrab—Sanok.

Keď oddiel dorazil do stanoveného priestoru — vrch Lvovská Huta, priestor Bardejova — mal už 88 ozbrojených partizánov. Rozdelení boli na tri diverzné čaty a prieskumnú čatu. Veliteľmi diverzných čiat boli:

1. Veliteľom 1. čaty — nadporučík Tatur M. A., jeho pomocníkom staršina Troickij.

2. Veliteľom 2. čaty — poručík Michejev I. F., jeho pomocníkom súdr. Lozovoj.

3. Veliteľom 3. čaty podporučík Dranišnikov V. D., jeho pomocníkom starší seržant Mironov V. N.

4. Veliteľom prieskumnej čaty — súdr. Nikolajenko V. V., jeho pomocníkom poručík Abušov M. Z.

Diverzné čaty boli poslané:

Čata nadporučíka Tatura — do priestoru Spišská Nová Ves—Poprad.

Čata poručíka Michejeva — do priestoru Bardejova.

Čata podporučíka Dranišnikova — do priestoru Rožňava—Smolník—Gelnica.

Diverzným čatám boli uložené tieto bojové úlohy:

1. Rozvinúť nemilosrdný diverzný boj na vyhadzovanie nemeckých vojenských vlakových súprav na železničných tratiach Prešov—Sp. Nová Ves, Prešov—Orlov, Prešov—Bardejov, aby sa tým maximálne paralyzovala jedna z najdôležitejších komunikácií nepriateľa Prešov—Nowy Sacz.

2. Súčasne s vyhadzovaním vojenských vlakových súprav vyhadzovať do povetria a ničiť z pasce na hradských nepriateľské autá, pričom treba ničiť čo najviac živej sily a bojovej techniky nemeckých okupantov.

3. Ničiť telefónno-telegrafné spojenie, a tým robiť maximálne ťažkosti v nepriateľovej sústave vojensko-hospodárskej a administratívnej správy a spojenia tyla s frontom. Okrem vyhadzovania vlakov a áut vyhadzovať a podpaľovať mosty — na dlhý čas zastavovať pohyb nepriateľa. Prerušovať zásobovanie frontu živou silou, technikou i potravinami.

4. Nadväzovať najužšie vzájomné vzťahy s vojakmi a dôstojníkmi slovenskej armády, organizovať zbratania, súdružské stretnutia, hovoriť im ozajstnú pravdu o Červenej armáde, o jej veľkom boji za oslobodenie všetkých slovanských národov od nemeckých okupantov, o úlohe partizánskeho hnutia v tomto boji a o mieste vojakov a dôstojníkov slovenskej armády ako ozbrojených synov svojho ľudu, aby vojaci a dôstojníci slovenskej armády so svojimi zbraňami lepšie prechádzali k partizánom.

5. Nepretržite robiť prieskum o nepriateľovi, organizovať zpravodajskú sieť na dedinách z najlepších vlastencov československého ľudu.

Súdr. Ostrovskij, ktorý bol ranený, bol ponechaný spolu so súdruhom Čujkovom v dedine Myscova (priestor Dukly, Poľsko). Tu rozvinuli veľkú organizačnú prácu za utvorenie partizánskeho oddielu z ruských zajatcov, ktorí ušli zo zajatia, z vojakov a dôstojníkov slovenskej armády a z miestneho obyvateľstva. Oddiel spolu s organizačnou prácou organizoval súčasne tri pasce na hradských: Dukla—Žmihorod, Žmihorod—Krempna, kde zničili 5 nemeckých áut, zabili a poranili 14 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Vedúci pascí boli seržant Volkov a inžinier-kapitán poručík Matvejev.

26. augusta 1944 sa vydal oddiel Ostrovského na pochod, aby sa spojil so základným oddielom kapitána Kvitinského v Československu. Aby sa dal oddiel čo najlepšie riadiť za pochodu, bol rozdelený na 3 bojové skupiny. Veliteľom prvej skupiny bol súdr. Matvejev, veliteľom druhej skupiny súdr. Kulikovskij a veliteľom prieskumnej skupiny súdr. Čujkov.

1. septembra 1944 dorazil oddiel súdr. Ostrovského na zjednotenie do priestoru, v ktorom bol rozmiestnený základný oddiel Lvovská Huta v počte 76 ľudí vyzbrojených 12 guľometmi, 7 samopalmi a 57 puškami.

Masová agitačná práca medzi obyvateľstvom a v slovenskej armáde, úspešné rozvíjanie bojovej a diverznej činnosti oddielu a napokon zdvorilé styky partizá-

nov s civilným obyvateľstvom utvorili veľkú autoritu oddielu v očiach slovenského obyvateľstva. Preto nie náhodou najlepšie sily slovenského obyvateľstva, vojakov a dôstojníkov slovenskej armády začali v skupinách a po jednom prúdiť do nášho partizánskeho oddielu. Tak napr. major Kučera doviedol do nášho oddielu 116 vojakov a dôstojníkov.

Takto mal náš oddiel k 1. septembru 1944 360 ozbrojených partizánov.

6. Rast oddielu a ďalšie rozvíjanie bojovej a diverznej činnosti

V súvislosti s početným rastom oddielu a ďalším rozvojom bojovej a diverznej činnosti nastala otázka nevyhnutnej zmeny vnútornej štruktúry výstavby oddielu a rozšírenia priestoru jeho činnosti.

Podľa rozkazu boli v oddiele reorganizované diverzné čaty na diverzné roty — na rozvíjanie samostatnej diverznej činnosti. Podľa rozkazu čís. 25 zo dňa 25. augusta 1944 vytýčili sa tieto úlohy:

„Veliteľovi 1. diverznej roty nadporučíkovi súdr. Taturevi a politickému vedúcemu súdr. Troickému rozkazujem:

Vybrať sa so svojou rotou na samostatnú bojovú a diverznú činnosť proti nemeckým fašistickým okupantom v priestore: Kežmarok, Spišská Nová Ves — Poprad s touto úlohou:

1. Paralyzovať hlavnú nepriateľovu komunikáciu vo vašom obvode — železničné trate a hradske Poprad — Spišská Nová Ves:

- a) vyhadzovaním nepriateľových vojenských vlakových súprav,
- b) vyhadzovaním železničných a cestných mostov,
- c) hromadným mínovaním železničného násypu, utváraním mínových polí,

2. Vysielat skupiny na pasce na železničných tratiach, nemilosrdne ničit autá a iné malé nepriateľské skupiny.

3. Prerušovať telefónno-telegrafné spojenie nepriateľa.

Všetky tieto opatrenia musia viesť k maximálnemu ničeniu bojovej techniky a živej sily nepriateľa.

4. Maximálne spolupracovať s miestnym slovenským obyvateľstvom, poskytovať mu maximálnu pomoc pri organizovaní miestnych partizánskych oddielov a včleniť ho do bojovej činnosti proti nemeckým okupantom.

5. Súčasne zväčšovať svoju rotu priberaním najlepších príslušníkov československého ľudu a vyzbrojovať ich zbraňami ukoristenými od nepriateľa a od vojakov slovenskej armády, ktorí ušli domov.

6. Rota je povinná zabezpečovať sa potravinami na úkor nepriateľa a miestnych nemeckých pánov. Medzi slovenským obyvateľstvom zbierať potraviny výlučne na základe dobrovoľnosti.

Upozorňujem, že za najmenšie prejavy marodérstva alebo násilia budem trestať s najväčšou ostrosťou.

7. Robiť nepretržitý prieskum a kontraprieskum v priestore Vašej činnosti, informovať o údajoch získaných prieskumom zprávami a o bojových a diverzných akciách hláseniami.

8. Náčelníkovi bojového zásobovania súdruhovi Konevičovi — zásobovať rotu potrebným množstvom výbušnín a streliva.”

Okrem toho bol poslaný súdruhovi Taturevi 3. 9. 1944 doplňujúci pokyn o diverznej práci.

„Vašu zprávu poslanú so skupinou súdr. Doroška sme dostali 3. 9. 1944. Spomenutej skupine dávame nevyhnutné množstvo VV a mín MZD-5 s takým odhadom, aby ste mohli plne paralyzovať nepriateľov pohyb na železničných tratiach a hradske Spiš. Nová Ves — Poprad. Robte takú diverznú činnosť, aby ani jeden Nemec neprešiel a neprecestoval ani z frontu, ani na front. Osobitnú pozornosť venujte úplnému zastaveniu pohybu na železnici.

Preto navrhujeme nemíňovať železničnú trať jednotlivými mínami; kladte míny

masove, tvorte mínové polia z 10 i viac mín, používajte rozličné prostriedky odporu. [...] ²

V čase zriaďovania mínového poľa nevyhadzujte na tomto úseku vlakové súpravy, aby Nemci nevenovali pozornosť tomuto úseku a neznemožnili Vám dokončiť polozenie mín. Po položení mín ničte vlaky na krídlach mínového poľa všetkými prostriedkami.

Používajte 5—7 kg nálože.

Nech neuchádzajú Vašej pozornosti ani hradské. Prepadávajú Nemcov. Neľutujte náboje. V hláseniach udávajte presne miesto, čas, dátum, objekt diverzie, spôsobenú škodu, bojovníkov a veliteľov, ktorí sa vyznamenali.

Všetky výbušniny a náboje, ktoré máte, nenoste so sebou, ale skladujte ich na základniach a chráňte.

Posielame Vám toto:

Výbušnín 90 kg, MZD-5 — 20 kusov, elektrických roznecovačov — 50, granátov — 25, rozbušiek TAT-8 — 79 kusov, TAT-11 — 30 kusov, VPF — 16 kusov, BŠ a DŠ v navíjačkách a rôznych iných materiáloch.

Tento list prečítajte všetkým veliteľom a mínerom.

Pevne Vám stískame ruku a želáme Vám úspech vo Vašej bojovej činnosti."

Druhá diverzná rota bola umiestená v obvode Bardejov—Prešov. Boli jej uložené tieto úlohy:

„Veliteľovi skupiny poručíkovi súdr. Michejevovi a politickému vedúcemu súdr. Lozovému rozkazujem:

Vybrať sa so svoju 25-člennou skupinou na samostatnú bojovú a diverznú činnosť proti nemeckým fašistickým okupantom v priestore Bardejov—Prešov s touto úlohou:

1. Paralyzovať nepriateľovu hlavnú komunikáciu vo Vašom priestore činnosti — železničnú trať Prešov—Orlov a hradské Prešov—Orlov, Prešov—Bardejov — týmito spôsobmi:

- a) vyhadzovaním nepriateľových vojenských vlakových súprav, pričom treba sústavne mínovať železničné trate na niekoľkých úsekoch;
- b) ničením železničných mostov;
- c) vyhadzovaním a ničením nemeckých áut a iných malých skupín z pasci na hradských.

Všetky bojové a diverzné akcie Vašej skupiny okrem vyradovania železničných tratí musia smerovať k neľútostnému ničeniu nepriateľovej bojovej techniky a živej sily.

2. Vyhadzovať a páliť mosty na železničných tratiach.

3. Trhať nepriateľovo telefónno-telegrafné spojenie.

4. Maximálne pomáhať miestnemu slovenskému obyvateľstvu pri organizovaní miestnych partizánskych oddielov, v ich ozbrojenom boji proti nemeckým okupantom a súčasne priťahovať do svojej skupiny najlepších vlastencov slovenského ľudu.

5. Nepretržite robiť prieskum o nepriateľovi a informovať ma zprávami, o bojovej činnosti hláseniami."

Tretia diverzná rota bola umiestená v priestore Sp. Nová Ves—Rožňava—Smolník—Gelnica s touto bojovou úlohou:

„1. Robiť aktívne diverzné akcie na nepriateľových komunikáciách.

a) vyhadzovaním vojenských vlakových súprav,

b) vyhadzovaním nepriateľových áut,

c) vyhadzovaním a spaľovaním mostov na hradských a železničiach.

2. Na sklady streliva a priemyselné podniky, vyrábajúce vojnové výrobky pre Nemcov.

² Vynechaných 12 riadkov s údajmi technickej povahy.

3. Organizovať pasce na hradských a nemilosrdne ničiť nepriateľovu živú silu.

4. Trhať nepriateľovo telefónno-telegrafné spojenie.

5. Spájať sa s miestnym obyvateľstvom a maximálne mu pomáhať pri organizovaní partizánskych oddielov a súčasne prítahovať do svojej skupiny najlepších bojovníkov proti nemeckému fašizmu za slobodu československého ľudu.

6. Robiť starostlivý prieskum a kontraprieskum vo Vašom priestore činnosti a pamätať pritom na to, že Váš priestor je obývaný hlavne nemeckým obyvateľstvom. O všetkých výsledkoch prieskumu informovať ma zprávami a o bojovej a diverznej činnosti hláseniami."

Okrem tohto rozkazu súdr. Dranišnikovovi bol vydaný doplňujúci pokyn:

„Vaše zprávy a hlásenia sme dostali 2. 9. 1944. Vašu žiadamku vyplníme, pokiaľ ide o míny a VV. Zbraní niet. Využívajte situáciu. Vojakov slovenskej armády, ktorí ušli domov, možno odzbrojiť alebo dohovoriť sa s nimi, aby Vám pomohli zbraňami.

Okamžite rozviňte aktívnu diverznú činnosť na železnici a hradskej. Ničte všetko, čo tade pôjde. Nenechajte Nemcov pokojne cestovať — nábojmi nešetrite. Organizujte prípravu nových mínerov spomedzi najlepších, schopných bojovníkov. Na to využívajte súdr. Mironova. V ďalšom posielajte spojky s veľkým počtom ľudí a koní. Na dopravu nákladu, o ktorý ste žiadali, posielame 10 bojovníkov. Vezmite ich k sebe a využite podľa svojho uváženia.

V zprávach informujte o výsledkoch prieskumu o nepriateľovi, o jeho pohyboch po železnici a hradských, o posádkach, o rozličných opatreniach Nemcov.

Pre ďalšiu diverznú činnosť Vám navrhujeme presunúť sa do priestoru Levoče a organizovať vyhadzovanie nepriateľových vojenských vlakových súprav na železnici Krompachy—Sp. Nová Ves—Poprad a vykonávať v tomto priestore diverznú činnosť. S výbušninami šetriť, na vyhodenie vlakov klásť nálože 7—8 kilogramov, ba aj 5 kg.

O deštrukčný materiál, ktorý máte, sa podelte s nadporučikom Taturom. Organizáciu vyhadzovania vojenských vlakových súprav sme podrobne opisali súdr. Mironovovi. Zoznámte sa aj sami. Pomáhajte súdr. Mironovovi urobiť všetko tak, ako je tam napísané. Odovzdajte pozdrav a vďaka všetkým príslušníkom. Dúfam, že bojovú úlohu splníte.

Pevne Vám stískame ruku."

Štvrtá diverzná rota bola umiestená v obvode trojuholníka Sp. N. Ves—Plešivec—Košice s rovnakými úlohami ako ostatné diverzné rotý.

No 4. rota pre dezertovanie veliteľa roty nadporučíka Hámora nesplnila uloženú úlohu. Veliteľstvo brigády menovalo veliteľom 4. roty nadporučíka Daňu a rote bola uložená táto úloha:

„Na prísun živej sily a bojovej techniky k frontu, ako aj na odvoz štátneho majetku do Nemecka využíva nepriateľ beztretno komunikáciu Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš. Treba všetkými silami a prostriedkami túto nepriateľovu komunikáciu paralyzovať. Tým treba súčasne poskytnúť citeľnú pomoc pohybu našej Červenej armády i ochrane československého majetku.

Rozkazujem:

4. rote môjho oddielu okamžite sa presunúť do trojuholníka Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš—Brezno a vytyčujem tieto bojové úlohy:

1. Plne paralyzovať hlavnú komunikáciu tohto obvodu, cestnú a železničnú líniu Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš a sústrediť na tento úsek hlavnú pozornosť roty z hľadiska jej diverzného partizánskeho boja.

2. Hromadne mínovať vlaky a autá na niekoľkých miestach tohto úseku, aby ani jedna vlaková súprava, ani jedno auto neprechádzalo beztretno.

Zadeliť na tento úsek všetkých najlepších mínerov-diverzantov.

3. Organizovať pasce na cestách postupu nepriateľových áut a iných skupín Nemilosrdne ničiť nepriateľovu živú silu a bojovú techniku.

4. Vyčleniť osobitnú skupinu na zbieranie miestnych zdrojov — deštruktívneho materiálu a výbušnín — a maximálne ich využívať na diverzie. Súčasne všetku rezervu streliva a iných druhov výbroje skladovať v základniach v vhodnom mieste a vyčleniť na túto prácu najlepších bojovníkov.

5. Rotu rozmiestiť v horskom a lesnatom teréne uvedeného priestoru a v nijakom prípade sa neumiesťovať po dedinách a mestečkách. Riadiť všetky skupiny, ktoré boli poslané na bojové úlohy, spojkami.

6. Všetky bojové úlohy musia byť prísne ohraňované termínmi ich splnenia a žiadať od každého vedúceho skupiny presné splnenie bojovej úlohy v určenej lehote.

7. O všetkej vykonanej bojovej činnosti informovať ma hláseniami a o výsledkoch prieskumu zprávami s úplnou charakteristikou faktov (miesto, dátum, čas, výsledky, účastníci a vojaci i velitelia, ktorí sa vyznamenali)."

Piata diverzná rota bola umiestená v priestore trojuholníka Sp. N. Ves—Plešivec—Brezno s touto bojovou úlohou:

„Rote pod velením majora Kučeru v počte 116 bojovníkov *rozkazujem*:

Vybrať sa na bojovú a diverznú činnosť proti nemeckým okupantom do priestoru trojuholníka Sp. N. Ves—Plešivec—Brezno na splnenie týchto bojových úloh:

1. Ničiť nepriateľovu komunikáciu v uvedenom priestore, vyhadzovať železničné, cestné a iné mosty.

2. Ničiť nepriateľovu živú silu a bojovú techniku tvorením pascí a mýnvaním vlakov a áut.

3. Nadviazať spojenie s miestnym obyvateľstvom a robiť nepretržitý prieskum a kontraprieskum, súčasne pomáhať miestnym partizánskym oddielom pri ich organizačnej a bojovej činnosti.

4. Zväčšiť rotu prirátaním najlepších vlastencov slovenského ľudu a vyzbrojiť ich na úkor nepriateľa a vojakov slovenskej armády, ktorí ušli domov.

5. Nadviazať spojenie so štábom oddielu spojkami a každých 10 dní informovať hláseniami o vykonanej práci, resp. zprávami o výsledkoch prieskumu.

6. 10. každého mesiaca podávať zprávy podľa pripojených vzorov.

Takto bola celá brigáda rozmiestená po osobitných samostatných diverzných rotách a obchvacovala priestor v okruhu: Prešov—Bardejov—Lubotín—Kežmarok—Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš—Brezno—Tisovec—Rožňava—Smolník—Gelnica—Prešov — a vnútri tohto kruhu bola umiestená v priestore Sp. N. Ves—Levoča—Dobšiná.

Neskoršie bola vysunutá jedna diverzná rota, potom 2. diverzný oddiel do priestoru Jelšava—Rimavská Sobota—Tisovec.

V tomto čase sme dostali z Veľkej zeme míny a výbušniny a diverzné rotý boli zabezpečené potrebným deštruktívnym materiálom a mýnami. Pri raste diverzných rôt bola súčasne postavená otázka prípravy nových kádrov diverzantov-mínerov.

Preto bola každá rota zabezpečená kvalifikovanými výsadbármi-diverzantmi, ktorí plnili pravidelne úlohy vo výcviku nových bojovníkov-partizánov v mýnvaní a v deštruktívnej činnosti.

Tak boli rozdelení diverzanti:

1. diverzná rota — ss. Olejnik, Troickij, Dorošek
2. diverzná rota — ss. Lozovoj, Ostapčuk a Labunec
3. diverzná rota — s. Mironov
4. diverzná rota — ss. Čujkov, Tupikov
5. diverzná rota — ss. Nevmeržickij, Abušov.

Okrem toho štáb oddielu usporiadal špeciálny sedemdňový kurz mínerov. Školili: veliteľ oddielu kapitán Kvitinskij a komisár oddielu kapitán Denisov. V kurze sa školilo 17 najlepších partizánov zo všetkých diverzných rôt.

Tak boli diverzné skupiny zabezpečené potrebným deštruktívnym materiálom a VV, boli pripravené nové kádre diverzantov a každej rote boli uložené konkrét-

ne úlohy, všetky roty boli vyslané do svojich priestorov činnosti. Od prvých dní septembra sa začal aktívny diverzný boj našich partizánov proti nemeckým okupantom.

7. Bojová činnosť brigády

a) Princíp rozmiestenia síl a prostriedkov a ich správne využívanie v bojovej a diverznej činnosti.

Ako sme už ukázali, všetky diverzné roty boli umiestené v jednotlivých priestoroch činnosti, ktoré k sebe navzájom priliehali. V súvislosti s charakterom priestoru, kde bola príslušná rota umiestená, a so stupňom dôležitosti nepriateľských komunikácií, prechádzajúcich týmito priestormi, určoval sa aj charakter hlavného smeru diverznej činnosti každej roty osobitne. V súlade s tým boli rozostavené potrebné sily a rozdelené bojové a technické diverzné prostriedky.

Zo schémy rozmiestenia rôt vidieť, že 1. a 2. rota boli umiestené na úsekoch nepriateľových hlavných komunikácií v priestore činnosti našej brigády: Orešov—Orlov, Prešov—Sp. N. Ves, Sp. N. Ves—Poprad. Preto boli tieto diverzné roty upriamené najmä na železničnú diverziu. Nie je vôbec náhodné, že tieto roty boli dopĺňané najlepšimi špecialistami, mínermi-diverzantmi.

Tretia rota bola umiestená v priestore Krompachy—Sp. Nová Ves—Smolník—Gelnica. Hlavný smer jej bojovej a diverznej činnosti bol obrátený na hradskú a čiastočne na priemyselné podniky, pretože v tomto priestore boli činné závody nemeckých firiem a koncernov, vyrábajúce vojnové výrobky. To však neznamená, že diverzné roty sa nemali zaoberať inými druhmi diverznej činnosti okrem hlavných druhov. Vychádzajúc zo situácie, zaoberali sa roty všetkými druhmi bojovej a diverznej práce. Aby boli na zreteli všetky druhy diverzie a aby sa bojovníci využívali maximálne efektívne v bojovej činnosti, boli vnútri každej roty rozostavení ľudia podľa ich spôsobilosti a možností. Najlepšie pripravení partizáni boli po výcviku združení v diverzných skupinách na organizovanie železničných diverzií; bojovníci, ktorí najradšej bojovali strelnou zbraňou, združili sa v diverzných skupinách na zriaďovanie pascí na hradských. Napr. veliteľ čaty, neskoršie politický vedúci 4. roty súdru. Volkov mal záľubu v príprave pascí a v otvorených bojových operáciách proti malým nepriateľským skupinám. Rovnakú tendenciu mal súdruh Kulikovskij. Súdruhovia Lozovoj, Olejnik, Ostapčuk, Troickij, Labunec, Dorošek a mnohí iní sa najradšej zaoberali najmä organizáciou diverzií na železničných tratiach.

Za dva septembrové týždne (od 1. do 14. 9. 1944) mala brigáda vo svojej bojovej bilancii 36 vykonaných diverzií.

1. Len na železničnej trati Prešov—Orlov sa vyhodilo 8 vojenských vlakových súprav, pričom sa zničilo 8 rušňov, 42 vagónov, 1 otvorený nákladný vagón, zabitých bolo 83, ranených 46 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

2. Vyhodilo sa a zničilo z pascí na hradských Bardejov—Prešov, Prešov—Orlov, Prešov—Sp. N. Ves—Poprad 22 áut, pričom bolo zabitých 184, ranených 115 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

3. Vyhodili sa do povetria 3 železničné mosty v celkovej dĺžke 42 metrov.

4. Vyhodili sa do vzduchu 2 sklady streliva.

5. Tri razy bolo prerušené telefónno-telegrafné spojenie v dĺžke vyše 3 km.

6. Bola prerušená vysokovoltová sieť a zničené 2 transformátorové filiálne stanice.

7. Bol zničený 1 nemecký tank.

8. V mestečku Koterbachy sa uskutočnila veľká diverzia:

- a) Ústredná elektrárň s kapacitou 8 mil. kWh elektrickej energie za rok.
- b) 1 metalurgický závod Göringovho koncernu s mesačným spracovaním 25 000 ton železa.
- c) 4 bane s mesačnou ťažbou 25 000 ton železnej rudy.
- d) Telefónna ústredňa.
- e) Zničených 9 áut, 1 motocykel.
- f) Zničený nemecký sklad ťatstva.

Pri rozvíjaní všetkých druhov bojovej a diverznej činnosti naši najlepší partizáni-komunisti, propagandisti a agitátori rozvíjali súčasne veľkú masovopolitickú prácu medzi obyvateľstvom.

V dôsledku úspešnej masovopolitickej práce a širokého rozmachu bojovej a diverznej činnosti najlepší vlastenci Slovenska z okolitých osád a dedín začali prúdiť do nášho oddielu. V dôsledku tejto práce boli utvorené 2 miestne partizánske oddiely.

Oddiel súdr. Demku v počte 53 bojovníkov, ktorí boli činní v priestore Bardejova. Slivkov oddiel, ktorého vedúcim sa čoskoro stal starý člen československej komunistickej strany súdr. Karol Bedrna. Oddiel mal 124 bojovníkov. Keď brigáda organizovala tieto oddiely, súčasne vykonala veľkú prácu na ich začlenenie do bojovej činnosti.

Tak mal oddiel súdr. Demku k 15. 9. 1944 na svojom bojovom úcte tieto výsledky: bol spálený jeden most v dĺžke 20 m a zničené z pasce 1 nemecké auto.

Oddiel súdr. Bedrnu vyhodil do povetria jeden nemecký sklad streliva v Levoči. Zničil 2 nemecké autá, pričom bolo zabitých 6 nemeckých dôstojníkov. Bolo charakteristické, že oddiel súdr. Bedrnu robil pasce na veľmi vhodnom mieste v priestore vrchu Branisko. Strielali z pasce ťažkým guľometom, a aby ho nemuseli vliecť ta a späť, na mieste ho ukryli. Spolu s bojovou a diverznou činnosťou miestne slovenské oddiely súčasne rozvinuli veľkú prácu s prieskumom o nepriateľovi a získavali cenné zprávy o početnom stave nemeckých posádok, o ich výzbroji, o ich plánoch v boji s partizánskymi oddielmi.

Slovákov práve prijatých do oddielu bolo treba trpezlivo cvičiť v metódach partizánskeho boja. V prvých bojových operáciách prejavovali istú zmätenosť, no neskoršie sa stali mnohí z nich odvážnymi, nebojácny partizánmi-bojovníkmi proti nemeckým fašistom, ktorí boli uznaní za hodných vysokých vládnych vyznamenaní. Uvedieme charakteristický príklad nesmelosti, ktorú prejavili naši slovenskí súdruhovia v prvom období partizánskeho boja.

8. 9. 1944 dostal veliteľ čaty súdr. Olejník za úlohu vybrať sa so skupinou 20 Slovákov, ktorí sa práve pripojili, na úsek hradskej Levoča—Kežmarok. Skupina bola vyzbrojená 5 guľometmi, 6 automatmi, 9 puškami a 4 granátmi. Po návrate z úlohy súdr. Olejník hlásil:

„9. 9. 1944 o 10.00 hod. som so skupinou dorazil do určeného priestoru. 150 m od hradskej som ponechal bojovníkov v lese. Spolu so súdr. Jakubovským som sa vybral nájsť miesto na pascu. Našiel som vhodné miesto. Rozmiestil som bojovníkov na severnej strane hradskej, približne 2,5 (km) od dediny Levočská Dolina smerom ku Kežmarku. Ešte raz som obišiel všetkých bojovníkov a povedal som im, ako treba postupovať. Všetci bojovníci za vysvetľovania úlohy hovorili „da, da, áno, áno“. Obsadil som svoje miesto. Ležím. Počujem huk motora od Kežmarku. Velím: „pripraviť sa“. Voz je už na čiare úkrytu. Velím „páľte“ a začal som páliť. No všetci mlčia, nikto nestrieľa. Len jeden bojovník, ktorý ležal vedľa mňa, strelil, osobné auto uniklo. Pozerám, všetci moji bojovníci sa zdvihli z miesta, ušli do hĺbky lesa, zhŕkli sa do hŕby a zmätene sa o čomsi zhovávajú. Zhŕkli sa do hŕby, jeden so zbraňou, druhý bez zbrane, a nevedia, čo bude ďalej. Rýchlo som k nim pribehol. Prostredníctvom prekladateľa súdr. Jakubovského som znova vysvetlil úlohu. Všetci sa rozišli na svoje bojové miesta. Ležíme a ča-

káme. Minula asi hodina. Počujem huk motora, všetci sa pripravili, a keď voz vošiel do palebného úseku našich prepadových bojovníkov, zavelil som „páľte“. Zo všetkých strán začali paľba a aj moji granátnici hodili niekoľko granátov. Voz zblkol. Bolo počuť krik a stony. Nezasiahnutí frici vyskočili z voza a chceli ujsť, no strieľali aj po nich. Náhle bolo počuť od Kežmarku huk auta. Priblížili sa Nemci a začali na nás strieľať. Zdvihli sme sa z miesta a odišli do lesa.

Nemci do lesa nevošli, zrejme sa nás báli, keďže nevedeli, aká je naša sila. Večer sme sa od civilov dozvedeli, že sme z pasce zabili 22 a poranili 14 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Mne bolo veľmi ťažko riadiť bojovníkov a paľbu, no uvedomoval som si, že treba našim súdruhom Slovákom odovzdávať naše návyky a metódy partizánskeho boja. Pokračoval nemilosrdný diverzný boj.”

Pri plnení diverzných úloh diverzná rota v ďalšom čase sústreďujú hlavnú pozornosť na železničnú diverziu.

Druhá polovica septembra je tak isto naplnená, tak ako prvá, bojovými diverznými činmi. Tu však vystupuje druhý faktor. V súhlase s rozkazom, ktorý sme dostali z UŠHP, že sa brigáda má posunúť na západ, začínajú sa rotý, robiac diverzie, súčasne pohybovať na západ, do nového priestoru činnosti. Preto, ak sa uskutočnilo v prvej polovici septembra 36 diverzií, v druhej polovici septembra sa uskutočnilo 22 diverzií. No rozmach železničných diverzií sa nezmenšil. Ak sa v prvej polovici septembra vyhodilo do povetria 8 vojenských vlakových súprav, v druhej polovici septembra sa vyhodilo na tých istých železničných tratiach 9 vojenských vlakových súprav, pričom sa zničilo 12 rušňov, 35 vagónov, 11 otvorených nákladných vozov, zabitých bolo 17, ranených 96 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

Vyhodilo sa do vzduchu a zničilo sa z pasce 16 áut. Pritom bolo zabitých 75, ranených 46 Nemcov. Vyhodený bol 1 železničný most v dĺžke 10 metrov a narušený bol podzemný kábel Berlín—front.

Takto sa uskutočnilo za september dovedna 58 diverzií. Priemerne takmer dve diverzie denne.

Vyhodilo sa do povetria 17 vojenských vlakových súprav s nepriateľovou živou silou a bojovou technikou. Zničilo sa 20 rušňov, 77 vagónov, 12 otvorených nákladných vagónov. Zabitých bolo 160, ranených 142 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Vyhodilo sa do povetria a zničilo z pascí 38 áut. Zabitých bolo 258, ranených 166.

V septembri bolo dovedna zabitých 419, ranených 308 nemeckých vojakov a dôstojníkov. K 1. októbru 1944 brigáda mala 560 bojovníkov a veliteľov. Do toho počítajúc dva miestne partizánske oddiely, ktoré boli činné samostatne pod naším vedením.

b) Zmeny vo vojensko-politickej situácii v priestore činnosti brigády v spojení s rozvíjaním diverzného partizánskeho boja.

1. V spojení s rozvinutím nemilosrdnej bojovej a diverznej činnosti Nemci stiahli značné sily a začali robiť operácie proti partizánskym oddielom.

2. Zosilnili službu na ochranu železníc, mostov a iných uzlových bodov komunikácií.

3. Pod vplyvom agitačnej a masovej práce a víťazného postupu Červenej armády na západ sa dostala slovenská armáda do závozu. Medzi vojakmi a nižšími dôstojníkmi sa rozvinulo mocné protifašistické hnutie. Značná časť veliteľského sboru slovenskej armády upadla do zmätku. Nevedela zabezpečiť náležité vedenie a začať ozbrojený boj za vyhnanie nemeckých okupantov zo svojho územia.

Antifašisti medzi vojakmi a čiastočne dôstojníkmi, keď videli zmätenosť veliteľstva a jeho neschopnosť začať rozhodný boj s nemeckým fašizmom, začínajú prechádzať v masách na stranu partizánov. Značná časť sa rozutekala domov. A niektoré vojenské útvary začali ako vojenská jednotka otvorený boj proti nemeckým posádkam a vojenským jednotkám.

Nemci zas vrhli nové sily na rozdrvenie jednotiek povstaleckej slovenskej

1050 armády. Nemecká politika ztročenia Slovenska, prv skrytá, sa takto úplne odhalila. Uskutočnila sa vojenská okupácia Slovenska.

Situácia sa silne skomplikovala:

a) Nemci vrhli čerstvé sily — 12 000 „SS“ — začali robiť operácie proti partizánskym oddielom.

b) Uskutočnila sa úplná vojenská okupácia Slovenska, Nemci obsadili všetky dediny a mestecká.

c) Slovenský národ, ktorý žil v porobe nemeckého fašizmu 5 rokov, začal rozhodný boj proti nemeckým fašistom za slobodu a nezávislosť slovenského národa.

d) Partizánske oddiely vzrástli početne a zakalili sa v bojoch proti nemeckým okupantom.

Prišiel mesiac október.

Bez ohľadu na to, že Nemci vrhli do boja proti partizánom 12 000 esesákov, diverzná a bojová činnosť pokračovala. Začiatkom októbra brigáda nemala ani jednu minu a ani jeden kilogram výbušniny. Nedostatok trhacieho materiálu bol jednou z hlavných bŕzd rozvoja diverznej činnosti. Deň čo deň sme žiadali náklad, no bez úspechu.

Brigáda vyčlenila z každej roty špeciálnu skupinu na hľadanie miestnych zdrojov. Tieto skupiny boli poslané na mnohé miesta, kde by sa mohli zadovážiť výbušniny alebo míny. Výsledkom toho bolo, že sa zozbieralo 103 mín rôznych typov a systémov, odhodených slovenskou armádou, a 800 kg astralitu v miestnych kameňolomoch. Týmito zdrojmi brigáda robila diverznú prácu.

V druhej polovici septembra a v októbri brigáda odpochoďovala z priestoru Prešov—Bardejov do priestoru Brezno, pričom postupovala po pochodovej osi: les pri Malcove, prechod železničnej trate Lipany—Lubotín dedinami Jastrabie, Vislanka, západne od Bajeroviec a kóty 1252, dedinou Blažov, Blažová Dolina, západne od kóty 1062 do dediny Levočská Dolina.

Vzhľadom na to, že, po prvé, Nemci vrhli veľké sily do priestoru Sp. N. Ves—Levoča—Kežmarok—Poprad; po druhé, vzhľadom na holý, bezlesný priestor s hustou sieťou železníc a hradských, po tretie, vzhľadom na nepriateľskú náladu obyvateľstva, zloženého najmä z miestnych Nemcov, štáb brigády zmenil pochodovú os, ktorú ostro obrátil na východ smerom Levočská Dolina, medzi dedinami Vyšné Repaše a Pavľany na Poprad, prechod hradskej Vajkovce—Slavkov v priestore kóty 1193, Branisko, potom sa obrátil na juh východne od dediny Dúbrava, západne od dediny Hrišovce a dospel na západ od dediny Richnava, aby uskutočnil prechod železničnej trate a hradskej a prechod rieky.

30. 9. 1944 oddiel dospel k miestu prechodu a začal prepravu, no náš prieskum narazil na nemeckú ochranu a Nemci začali na nás strieľať guľometmi a puškami. Oddielu bol daný rozkaz vrátiť sa. V noci z 2. na 3. októbra 1944 brigáda uskutočnila prechod, o tomto prechode bol vydaný rozkaz, v ktorom sa hovorí:

„V noci z 30. 9. na 1. 10. 1944 o jednej hod., keď náš oddiel prišiel na určené miesto prechodu rieky Hornád a prechodu hradskej a železničnej trate 3 km severozápadne od Krompách, k horárni, narazil na nemeckú ozbrojenú ochranu mosta a železničnej trate. Nemci spustili puškovú a guľometnú paľbu, postavili na nohy všetku ochranu zo susedných stanovišť. Oddiel dostal rozkaz vrátiť sa a uskutočniť prechod na inom mieste a po určitom čase, až sa Nemci upokojia.

Rozkazujem:

1. Oddielu dnes 2. 10. 1944 o 20,00 hod. vyraziť, uskutočniť prechod rieky a prejsť železničnú trať a hradskej 1,5 km západne od dediny Richnava.

2. Pohybovať sa po pochodovej osi les Dolina Dúbrava, západne od dediny Hrišovce a západne od dediny Richnava. Oddielu po prechode železničnej trate a hradskej zastaviť sa na 24-hodinovú zastávku v horárni, ktorá leží 4 km juhovýchodne

od Krompách, potom pochodovať obcami Poráč, Závadka, Roztoky, Mlyny a Havrania Dolina, kde sa oddiel uloží na dvojdňovú prestávku. 1051

3. Veliteľovi čaty poručíkovi súdr. Abušovovi pri prechode hradskej a železničnej trate postaviť na ochranu 2 guľomety na krídlach a rozmiestiť ich vo vzdialenosti 50 metrov od miesta prechodu.

4. Poriadok a zabezpečenie oddielu podľa rozkazu č. 21."

Prechod a pochod sa uskutočnili v súhlase s týmto rozkazom. Z Havranej doliny oddiel vyrazil do priestoru Dobšiná, do dediny Rejdová, Hanková, potom nasledoval pochod na Telgárt, Červená Skala, Helpa, Polomka, Bujakovo, dedina Jarabá.

Po dvojdňovej zastávke v dedine Jarabá vydal sa oddiel na pochod po pochodovej osi Podbrezová, Predajná, Jasenie a do Jasenskej doliny. 24. októbra 1944 sa oddiel utáboril na južnom svahu hory Jasenská dolina.

Keď sa zmenilo umiestenie štábu brigády, bol vydaný miestnym slovenským partizánskym oddielom osobitný pokyn o pokračovaní v bojovej a diverznej činnosti:

„V spojení so zmenou umiestenia štábu oddielu *rozkazujem*:

1. Veliteľovi miestneho partizánskeho oddielu v priestore Bardejov súdr. Demkovi pôsobiť proti nemeckým okupantom samostatne, so všetkou nemilosrdnosťou. Organizovať pasce na nemecké autá a iné malé nepriateľské skupiny.

2. Odhaľovať a nemilosrdne trestať profašistické živly medzi miestnym obyvateľstvom.

3. Nepretržite rušiť nepriateľovu komunikáciu, podpaľovať mosty, ničiť železničné uzly, prerušovať telefónno-telegrafné spojenie.

4. Po príchode útvarov Červenej armády odovzdať celý oddiel so všetkou výzbrojou k dispozícii poslancovi československého parlamentu pánu Slánskemu.

5. Nadviazať stále spojenie so štábom oddielu prostredníctvom súdruha Židovského (dedina Jastrabie), o všetkej vykonanej práci informovať ma hláseniami, o výsledkoch prieskumu zprávami."

Tento rozkaz bol v slovenskom znení odovzdaný súdr. Demkovi. Analogický rozkaz bol odovzdaný 3. miestnej slovenskej roty:

„Veliteľovi 3. roty (Taturovej skupine) súdr. Slivkovi rozkazujem:

1. So svojou rotou rozvíjať diverzný partizánsky boj proti nemeckým okupantom v priestoroch Spišská Belá—Kežmarok—Levoča—Spišské Podhradie—Lipany.

2. Nepretržite poškodzovať nepriateľove komunikácie; búrať a podpaľovať mosty na hradských a železničných tratiach.

3. Ničiť živú silu a bojovú techniku, mínovať cesty, po ktorých sa pohybujú vlaky a autá.

4. Organizovať prepady na cestách postupu áut a iných nepriateľských malých skupín.

5. Ničiť telefónno-telegrafné spojenie, trhať podzemné káble. /

6. Rozvíjať zosilnený prieskum a kontraprieskum.

7. Plne spolupracovať s inými partizánskymi oddielmi pri ich pohybe, ako aj v ich bojovej činnosti.

8. Udržiavať nepretržité spojenie so štábom oddielu. O všetkej vykonanej práci informovať ma hláseniami, o výsledkoch prieskumu zprávami.

9. Predložiť mi zprávu podľa zavedených vzorov o osobnom a bojovom stave roty.

10. Spojiť sa s rotou súdr. Michejeva a pracovať v kontakte s ním."

V spojení s odchodom našich diverzných rôt na západ bola ponechaná v priestore Prešov—Bardejov druhá diverzná rota s úlohou pokračovať v diverznom partizánskom boji.

Súdr. Michejevovi bol odovzdaný pokyn:

„Nepriateľ má na území Československa základnú komunikáciu pre prísun ži-

vej síly a streliva k frontu (do protektorátu Poľska) a pre odvoz cenností do Nemecka — železničnú trať Prešov—Tarnov—Krakov. Táto železničná línia hrá mimoriadne dôležitú úlohu. Na tomto úseku pracujete Vy so svojou skupinou. Vám je zverená zodpovedná a čestná práca — plne paralyzovať túto magistrálu, zasadiť nepriateľovi na tomto úseku ťažký úder, napomáhať pohyb Červenej armády. Na splnenie tejto zodpovednej úlohy Vám posiadam 12 mín PMS-2.

Používajte na mýnovanie tejto magistrály len diverzantov, ktorí dobre ovládajú prácu s mínami. Pred položením mín inštruujte ich osobne, aby naozaj vyhadzovali do povetria všetky vlaky. Pred položením mín PMS-2 preverte úhrnne všetky detaily míny.

Venujte pozornosť najmä tomuto:

a) Nevývlečnému tlačidlu a pohyblivému tlačidlu, bezchybný stav ktorých je rozhodujúcim momentom vznietenia míny.

b) Po položení míny ju starostlivo zamaskujte. Zvoľte také miesto, aby ste mohli pohyblivé tlačidlo uložiť pod koľajnice tam, kde sú koľajnice na úrovni pôdy, naproti tomu tam, kde sú koľajnice položené 15—20 mm vyššie ako násyp pôdy, pohyblivé tlačidlo uložte pod podvaly.

c) Na zabezpečenie bezpečnosti mínerov pri kladení mín PMS-2 nevývlečné tlačidlo izolujte medzi kontaktmi tlačidla.

d) Pri kladení tejto míny venujte hlavnú pozornosť pohyblivému tlačidlu a konopnej poistke.

e) Na zapálenie konopnej poistky používajte Bikfordovu šnúru s priečnym prierezom tak, aby do prierezu zapadla nitka poistky.

Po položení a starostlivom zamaskovaní míny zapáľte šnúru. Bikfordova šnúra zapáli nitku poistky a mína sa dostane do bojovej prípravy — čaká na vlak.

f) Pred odchodom skupiny na železničnú trať starostlivo preskúmajte mínu takto: položte kontrolnú lampičku na preskúmanie bezchybného stavu míny do hniezda — keď je nevývlečné tlačidlo pod tlakom a pohyblivé tlačidlo je voľné, lampička nesmie horieť. Keď sa sníme závažie z nevývlečného tlačidla, lampička musí horieť. Pri výcviku v kladení mín PMS-2 používajte elektrické roznecovače so sňatým telom rozbušky TAT-8 tak, aby ste nepoškodili zapalovač."

Ako sme už ukázali, situácia v priestore Prešov—Bardejov sa výrazne zhoršila. Nemci a vlasovci sa začali aktivizovať, začali robiť operácie na očistenie viacerých miest od partizánov, značne zosilnela ozbrojená ochrana komunikácií. Preto druhá diverzná rota nevedela využiť míny, ktoré jej boli ponechané. Bola nútená pohybovať sa v malých skupinách na západ.

Brigáda v októbri jednako vykonala 33 diverzných akcií. Na železničných líniách Prešov—Orlov, Spiš. Nová Ves—Poprad, Poprad—Lipt. Sv. Mikuláš bolo vyhodnených do povetria 11 vojenských vlakových súprav (z nich 1 obrnený vlak). Zničilo sa 12 rušňov, 75 vagónov so živou silou a bojovou technikou. Bolo zabitých 566, ranených 278 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Najmä na tých istých úsekoch hradských sa vyhodilo do vzduchu a zničilo z pascí 24 nemeckých áut. Bolo zabitých 208, ranených 136 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Tak isto v októbri bola rozdrvená nemecká posádka v mestečku Vondrišiel, kde bolo zabitých 61, zajatých 5 Nemcov a žandárov, spustošená žandárska správa, kasáreň, telefónna stanica, garáž a i.

Takto bolo v októbri zabitých — okrem bojovej techniky — 840 a ranených 414 Nemcov.

Niektoré naše roty sa ocitli v pásme aktívnych operácií, ktoré robili Nemci proti partizánom. Časť nepevných slovenských partizánov sa rozíšla domov, preto sa brigáda k 1. novembru 1944 početne zmenšila a mala vo svojich radoch asi 400 partizánov.

Operatívna situácia v novembri a bojová činnosť brigády.

Nemecké vojská prešli do rozhodného útoku proti slovenskej armáde. Koncom októbra boli slovenské pluky a brigády, ktoré bojovali proti nemeckým fašistom,

rozbité a rozsypali sa po malých skupinách v lesoch a po vrchoch Slovenska. Mnohí padli do nemeckého zajatia. Značná časť slovenských partizánov sa rozšla domov.

Banskobystrická národnorevolučná republika sa stiahla do podzemia. Príčina-mi dočasnej porážky národnorevolučnej republiky Slovenska a jej národnorevo-lučnej armády netreba sa zaoberať v tejto zpráve.

Súčasne s porážkou jednotiek slovenskej armády Nemci ešte viac zosilnili operáciu proti partizánskym oddielom. Vrhli proti nim okrem vybraných esesá-c-kých divízií doplňujúce sily z vlasovskej zberby.

Všetky mestecká a dediny boli obsadené nemeckými jednotkami. Akokoľvek sa Nemci usilovali prevahou síl rozdrviť partizánske oddiely, všetky tieto úsilia boli márne. Mnohé partizánske oddiely boli nepostihnuteľné. Stiahli sa do lesov a vrchov.

Keď Nemci obsadili mestá a dediny, chceli udusiť partizánske hnutie blokádou a súčasne očistiť lesy a doliny od partizánskych oddielov a malých skupín slovenskej armády.

Situácia sa silne skomplikovala a výrazne zhoršila. Zhoršila sa operatívna situá-cia a súčasne sa zhoršili aj meteorologické podmienky.

V prvých dňoch novembra napadlo na vrchoch a v lesoch veľa snehu. Prišli chladné dni s ostrými vetrami. Veliteľstvo brigády predvídalo takúto situáciu. Boli vyčlenené osobitné skupiny, ktoré mali za úlohu obstarávanie a uskladnenie potravín.

V priestore, kde boli rozložené naše roty a kde sme bojovali s nemeckými fašis-tami, miestni obyvatelia v ťažkom životnom období zbierali potraviny tak, aby to utajili pred Nemcami, a prinášali ich do hôr. Také dediny, ako Lukov, Kríže, Lvovská Huta, Čirč, Hanková, Poráč, Krokava, Hrlica, Jarabá, Vyšná a Nižná Boca, Malužiná, Horná Lehota a iné ostanú v pamäti každého partizána našej brigády ako dediny, ktoré podali úprimnú bratskú ruku pomoci v ťažkom období života a boja partizánov našej brigády.

Vzhľadom na takúto ťažkú situáciu brigáda zmenila princíp sústredeného umiestenia rôt. Brigáda bola rozmiestená po osobitných diverzných skupinách v počte po 20—25 ľudí, aby sa tieto skupiny zachránili ako bojové jednotky a aby sa pokračovalo v bojovej a diverznej činnosti prostredníctvom malých diverzných skupín.

Rozmiestenie:

Diverzné skupiny 4. roty — v priestore Ráztockej doliny; skupiny 3. roty — v priestore vrchu Jarabá; skupiny 5. roty — v priestore vrchu Veľký bok; skupiny 3. miestnej slovenskej roty — v priestore dediny Liptovská Teplička; 2. diverzný oddiel a 2. osobitná diverzná rota boli rozmiestené v priestore trojuholníka Jelša-va—Muráň—Tisovec.

Nemci boli stále v päťach partizánskych oddielov. Štáb brigády, štábna rota a diverzné skupiny iných rôt našej brigády boli nútené vykonať ťažký manéver. V snehu hlbokom 1—1,5 m, vo vetríste a studenom počasí pochodovala brigáda z Kľačanskej doliny hrebeňmi Nízkych Tatier, hrebeňom vrchu Ďumbier a do-razila do Vajskovej doliny.

19. novembra 1944 brigáda sa dala na pochod z Vajskovej doliny prekročiac hradsnú Mýto—Jarabá po horských úbočiach vrchu Beňuška na juhozápadný svah kóty 1544.

Prijatý princíp rozptýleného rozmiestenia ľudí sa osvedčil. Bez ohľadu na ťaž-kú situáciu malé diverzné skupiny pokračovali v boji. Za mesiac november sa vykonalo 22 diverzií. Bola vyhodенá do povetria 1 vojenská vlaková súprava. Zničil sa 1 rušeň a 3 vagóny s potravinami. Vyhodilo sa a zničilo z pasce 13 ne-priateľských áut. Zničilo sa výbušninami 7 mostov na hradských a železničných tratiach s celkovou dĺžkou 108 metrov. Ničilo sa telefónno-telegrafné spojenie. Bolo zabitých 189, ranených 116 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

Záver.

1. November bol najtvrdším a najťažším mesiacom so zložitou operatívnou situáciou.

2. V dôsledku tejto situácie a úplného nedostatku trhacieho materiálu sa silne zmenšila železničná diverzia.

3. Aby sa zachránili bojovníci a aby sa pokračovalo v bojovej a diverznej činnosti, diverzné rotý boli rozmiestené po malých diverzných skupinách.

*Posledná etapa bojovej a diverznej činnosti brigády
(December roku 1944 a január roku 1945)*

V priestore umiestenia 3., 4. a 5. diverznej rotý sa operatívna situácia takmer nezmenila. Nemci a vlasovci prečesávali doliny a súčasne sa začali zjavovať na vrchoch. Vo všetkých dolinách a na úbočiach skalistých vrchov podpálili Nemci všetky poľovnícke a robotnícke chaty, aby sa partizáni nemohli chrániť pred krutou zimou. Tak sme boli nútení opustiť poľovnícke chaty v priestore vrchu Beňuška a vrchu Veľký bok. Diverzným rotám bol daný rozkaz, aby na skrytých miestach, na miestach vhodných pre obranu a umožňujúcich odchod kopali a budovali bunkre. Tak boli naše diverzné rotý rozmiestené v bunkroch v obvode Ráztockej doliny.

Tým sa plán nemeckého veliteľstva premôcť partizánov ich vyhladením a donútiť partizánske oddiely ku kapitulácii definitívne zrútil.

Naše diverzné skupiny žili v ťažkých podmienkach, ale pokračovali v húževnatom boji. Ak v priestore umiestenia našich diverzných rôt a štábu ostávala situácia zložitá a napätá, v priestore umiestenia nášho 2. diverzného oddielu súdr. Ostrovského a 2. osobitnej diverznej rotý súdr. Lozového bola situácia menej napätá, pravda, Nemci ich tiež prenasledovali. Súdr. Ostrovskij zasadzoval obratnými manévrami nepriateľovi úder za úderom.

Veľkou brzdou v bojovej a diverznej činnosti ako prv ostávala skutočnosť, že sme nemali míny a výbušniny. Brigáda našla východisko. Využívali sa miestne zdroje. Sami začali zhotovovať míny K-3 — koľajnicové spínače — na vyhadzovanie nepriateľových vlakov a PZ — doštičkové spínače — na vyhadzovanie nepriateľových áut. Na zhotovovanie týchto mín sa používali suché články batérie VAS-80.

Na správne používanie doštičkových a koľajnicových spínačov boli vypracované inštruktívne pokyny.

„Pokyn.

O zhotovení doštičkových spínačov a ich používaní na vyhadzovanie nepriateľských áut.

Na zhotovenie doštičkového spínača treba mať:

1. Batériu, dávajúcu jasné svetlo.
2. Elektrický roznecovač s rozbuškou.
3. Špeciálne montované lišty na zapojenie elektrického obvodu pri tlaku.

1. Zhotovenie doštičkového spínača

1. Na zhotovenie doštičkového spínača treba vyhotoviť 2 dyhové doštičky-lišty, súbežne stužené medzi sebou na 2 drevených vložkách. Vzdialenosť medzi dyhovými lištami musí byť 2—3 cm.

2. Na vnútorné strany dyhových lišt sa položia kovové doštičky, ktoré dobre vedú elektrinu, a silne sa navzájom izolujú dvoma drevenými vložkami.

3. Otvorené strany doštičkového spínača musia byť zamotané ľahkou látkou alebo handričkou, aby sa v čase položenia a maskovania míny nemohol spínač zašpiniť a spôsobiť predčasné zapojenie alebo vyvolať poruchu míny, t. j. uviesť izolátor medzi doštičky.”

Pokyn.

„O zhotovovaní a používaní koľajnicového spínača na vyhadzovanie nepriateľových vlakov.

Na zhotovenie koľajnicového spínača treba mať:

1. Batériu a elektrický roznecovač.

Než sa pristúpi k spojeniu batérie s elektrickým roznecovačom, treba starostlivo izolovať oba konce elektrického roznecovača. Batérie sa pripoja k jednej vetvičke elektrického roznecovača (pozri schému).

Miesta pripojenia batérie k elektrickému roznecovaču musia byť starostlivo izolované.

Pre koľajnicový spínač sa volí batéria, dávajúca jasné svetlo. Koľajnicový spínač sa používa na železnici pri nočnom pohybe vlakov a vo dne pri slabej ochrane a pri slabých obhliadkach telesa železničnej trate.

Koľajnicový spínač sa kladie takto:

Batéria sa starostlivo zamotáva a ukladá sa spolu s náložou. Voľný koniec koľajnicového spínača sa voľne navinie na koľajnicu 2—3 razy, bez akejkoľvek námahy tak, aby sa nenarušila izolácia vodičov. V zime, keď sú koľajnice pokryté inovárou, konce elektrického roznecovača musia byť zafarbené bielou farbou.”

Podmienky diverznej činnosti na hradských a železničných tratiach sa mimoriadne zhoršili. Hlboký sneh veľmi sťažil prístup k železničnej trati. Vzhľadom na masový ústup rozbitých nemeckých útvarov na všetkých cestách ešte viac zosilnela ochrana.

Jednu našu diverznú skupinu z 5. roty pod velením súdr. Zajceva na úseku železničnej trate Poprad—Kráľova Lehota Nemci zahnali do Vysokých Tatier. Skupina bola nútená pochodovať obchádzkou a vrátiť sa z úlohy až po troch týždňoch.

Brigáda v decembri a v januári 1945 jednako uskutočnila 26 diverzií. Vyhodila 4 vojenské súpravy vlakov, zničila 4 rušne, 27 vagónov so živou silou, bojovou technikou a potravinami. Slovenskými mínami a mínami PZ vyhodila a zničila 12 áut, pričom bolo zabitých 69, ranených 48 Nemcov, 6 ráz bolo prerušené spojenie.

Tri razy sa urobili prepady na nepriateľské pochodové prúdy, pričom bolo zabitých 38 Nemcov a padlo do našich rúk 36 kusov hovädzieho dobytku. Súdruh Ostrovskij rozdrvil nemeckú posádku v Kokave, kde bolo zabitých 10 a ranených 4 Nemci. Obkolesil a zabil 75 maďarských vojakov a dôstojníkov. Vyhodilo sa 10 mostov v celkovej dĺžke 72 metrov.

Prvá rota, ktorá početne vzrástla a úspešne vykonávala bojové a diverzné operácie, bola podľa rozkazu brigády č. 79 zo dňa 7. decembra 1944 reorganizovaná na druhý diverzný oddiel. Rozkaz bol takýto:

„Vzhľadom na to, že prvá diverzná partizánska rota početne vzrástla na 200 ľudí a rozvinula bojovú a diverznú činnosť v meradle oddielu, *rozkazujem*:

1. Prvú diverznú rotu od dnešného dňa reorganizovať na 2. diverzný partizánsky oddiel Ostrovského.

2. Veliteľom oddielu menovať Ostrovského Olisa Kalistratoviča.

3. Komisárom — súdr. Troického Michajla.

4. Náčelnikom štábu oddielu — súdr. Sandrykina.

5. Veliteľom 1. roty 2. diverzného partizánskeho oddielu — súdr. Olejnika.

6. Veliteľom 2. roty 2. diverzného partizánskeho oddielu — súdr. Tarasova.

7. Politických vedúcich rôt a veliteľov čiat menovať na základe uváženia veliteľa oddielu súdr. Ostrovského s nasledujúcim mojím potvrdením.

8. Za nedisciplinované správanie sa, za hrubé a netaktné zaobchádzanie s bojovníkmi vyslovujem špeciálnemu mínerovi súdr. Tupikovovi (piata rota) prísne pokarhanie.

9. Potvrdzujem disciplinárne tresty, uložené veliteľom 2. diverzného oddielu súdr. Ostrovským bojovníkom ss. Dorošekovi a Kobelovovi a vystríham ss. Do-

roška a Kobelova, že v prípade opakovania podobných skutočností použijú sa najprísnejšie opatrenia."

Takto bojová a diverzná činnosť brigády — bez ohľadu na mimoriadne ťažké životné podmienky — pokračovala.

Za obetavý boj proti nemeckým okupantom bola naša brigáda rozkazom č. 35 Hlavného štábu partizánskeho hnutia Československa vysoko ocenená. Dostala meno „Osobitná partizánska brigáda súdr. Gottwalda“. Brigáda bola nazvaná podľa vodcu československého ľudu, generálneho tajomníka Komunistickej strany Československa, plamenného antifašistického bojovníka za slobodu a nezávislosť československého ľudu — súdr. Gottwalda.

Pri príležitosti pomenovania brigády menom súdr. Gottwalda bol vydaný rozkaz pre Osobitnú partizánsku brigádu:

„Na základe rozkazu Hlavného štábu partizánskeho hnutia Československa č. 35

r o z k a z u j e m :

1. Dnešného dňa pomenovať zverenú mi brigádu názvom „Osobitná partizánska brigáda súdr. Gottwalda“.

2. Oboznámiť všetkých príslušníkov brigády so životopisom súdr. Gottwalda, vodcu a popredného činiteľa československého ľudu, generálneho tajomníka Komunistickej strany Československa — aby každý partizán a veliteľ zverenej mi brigády čestne, statočne a s bojovou chabrosťou v boji proti nemeckým okupantom potvrdzoval oprávnenosť čestného pomenovania po súdr. Gottwaldovi.

3. Čestné pomenovanie partizána-gottwaldovca zaväzuje nás všetkých a každého partizána osobitne vysoko niesť toto čestné a bojové meno súdr. Gottwalda a naďalej s ešte väčšou energiou nemilosrdne biť a ničiť všetku nemeckú fašistickú zberbu a raz navždy oslobodiť československý ľud od nemeckých okupantov.

Nech žije súdruh Gottwald!

Nech žijú gottwaldovci!

Smrť nemeckým okupantom!

Rozkaz oznámiť všetkým príslušníkom brigády."

Koncom januára naša slávna Červená armáda, rozvíjajúc úspešný útok, dosiahla priestor činnosti našej brigády. Jednotkami Červenej armády boli oslobodené mestá Poprad, Brezno nad Hronom, dediny HeĽpa, Pohorelá a iné obce.

Brigáde bol daný posledný a záverečný pochodový rozkaz:

„V súvislosti s príchodom jednotiek Červenej armády do priestoru činnosti našej brigády *rozkazujem*:

1. Rotám a oddielom zverenej mi brigády spojiť sa s Červenou armádou za účelom rozpustenia.

2. Presunúť sa do obvodu dedín HeĽpa a Pohorelá.

3. Poslať osobitné spojky do oddielov ss. Ostrovského a Lozového, aby k 7. februáru tohto roku dorazili do dediny Pohorelá so všetkými svojimi príslušníkmi.

4. Poriadok pohybu:

a) Štábná rota a štáb.

b) Štvrtá rota.

5. Poslať načas skupinu súdr. Šaporeviča do dediny HeĽpa ako ubytovateľov na umiestnenie príslušníkov brigády.

31. januára t. r. sa brigáda so všetkými svojimi príslušníkmi v počte 402 partizánov spojila s jednotkami Červenej armády.

Od 2. do 7. februára 1945 predstavitelia štábu partizánskeho hnutia pri Vojenskej rade 4. ukrajinského frontu rozpustili brigádu v dedine HeĽpa, okres Brezno nad Hronom.

Celková zpráva o príslušníkoch brigády po jej rozpustení.

1. Daní k dispozícii 239. AZSP	101 ľudí
2. Poslaní Československému sboru	154 ľudí

3. Uvoľnení domov Slováci	92 ľudí	
4. Poslaných do Debrecína 14 maďarských partizánov		
5. Daní k dispozícii domácich okresných vojenských veliteľstiev	7 partizánov	
6. Daní k dispozícii UŠPH	13	„
7. Daní k dispozícii ÚV KSC	2	partizáni
8. Odovzdaní do iných partizánskych oddielov	3	„
9. Daní k dispozícii MTO štábu partizánskeho hnutia 4. ukrajinského frontu	2	„
10. Nezvestní	24	„
11. Zabití	8	„
12. Poslaní do nemocnice	10	„
13. Dezertéri	2	„
Dovedna	446	

Celková zpráva o výzbroji

	Gulo- mety	Samopaly ruské	zahr.	Pušky	Úplný počet
1. Odovzdané 239. AZSP	7	48	7	33	95
2. Československému sboru	39	27	14	83	163
3. Vojenskému veliteľovi dediny Heľpa	14	5	4	88	111
4. Muničný sklad štábu partizán- skeho hnutia 4. ukrajinského frontu	—	12	—	—	12
5. Maďarská jednotka poslaná do Debrecína	—	—	—	14	14
Dovedna	60	92	25	218	395

Dovedna odovzdaných 395 kusov výzbroje, na ktoré máme príslušné dokumenty.

Vďaka uskutočňovanej širokej masovopolitickej práci medzi obyvateľstvom a stranícko-politickej práci medzi bojovníkmi a veliteľmi brigády i správne rozmiestneniu komunistov a komsomolcov v rotách a skupinách, vedeli organizovať politické zabezpečenie všetkých našich bojových operácií.

Brigáda má za celé obdobie bojovej a diverznej činnosti vo svojej bojovej bilancii:

1. vyhodené do povetria — 36 súprav vojenských vlakov so živou silou a bojovou technikou nepriateľa, z nich 1 pancierový vlak. Zničených rušňov 39, vagónov 191, plošinových vozňov 15. Zabitých 781, ranených 443 nemeckých vojakov a dôstojníkov.

2. Dva stredné nemecké tanky. Osádky zhoreli.

3. Zničených za prepádov a vyhodných do povetria 130 nemeckých áut s nepriateľovou bojovou technikou a živou silou, pritom zabitých 925, ranených 515 nemeckých vojakov a dôstojníkov; 4 motocykle, 4 vozidlá.

Vyhodené:

1. Podzemný kábel Berlín—front.

2. Ústredná elektrárňa s kapacitou 8 mil. kWh za rok a 2 vysokovoltové transformátorové filiálne stanice.

3. 1 metalurgický závod s mesačnou produkciou 25 000 ton železa.

4. 21 mostov na hradských a železničných tratiach s celkovou dĺžkou asi 275 m.

5. Štyri bane s mesačnou ťažbou 25 000 ton železnej rudy.

6. 13 rás sa zničilo telefónno-telegrafné spojenie s celkovou dĺžkou 25,65 km.

Rozdrvené:

1. Dve nemecké posádky — vo Vondrišeli a Kokave, kde bolo zabitých 71 a ranených 4 nemeckí vojaci a dôstojníci.

Odhalených a zastrelených vyše 100 nemeckých špiónov. Obklúčených a odzbrojených 86 maďarských vojakov a dôstojníkov a iné bojové operácie.

Dovedna bolo zabitých 1876, ranených 852 nemeckých vojakov a dôstojníkov. Zajatých 91 nemeckých a maďarských vojakov a dôstojníkov.

[...]³

AŮDS ŮV KSU Kijev. Fond 123, op. 1, a. j. 1/1—33. Originál. Strojopis. (Z ruštiny preložil JS.)*

[1945, apríl. Kijev.] — Zo zprávy o bojovej činnosti partizánskej brigády Jána Nálepku (M. Sečanský), predloženej Ukrajinskému štábu partizánskeho hnutia.

Zpráva o činnosti od 8. 8. 1944 do 1. 4. 1945.

8. augusta 1944 odletela z Kijeva podľa rozkazu UŠPH skupina v počte 8 ľudí:

1. Veliteľ skupiny	— Sečanský Michal
2. Komisar skupiny	— Šagát Anton
3. Náč. štábu skupiny	— Chimič Piotr
4. St. radista skupiny	— Fominov Nikolaj
5. Radistka skupiny	— Kopylovová Lidija
6. Lekár skupiny	— Rudenko Sergej
7. Inštr. mínovania
a deštruktívnej činnosti	— Kondor Ján
8. Prieskumník	— Onofrej Andrej

Skupina bola vysadená v priestore Nízkyh Tatier na kóte 1648 metrov (Latiorská hoľa). Vysadenie prebehlo dobre, celá skupina sa zhromaždila za 30 minút.

Do rána sa pozbierali všetky nákladné vrecia a zamaskovali sa.

9. augusta sa vybralo miesto na dočasný tábor vo vzdialenosti 1500 metrov juhovýchodne od kóty 1648 metrov. Toto miesto sa tiež zamaskovalo. V ten istý deň dosiahli súdr. Fominov a Kopylovová spojenie so štábom UŠPH.

Na prvom zasadaní veliteľstva skupiny sa vypracoval plán organizácie oddielu a na mape sa označili všetky nepriateľove posádky a komunikácie.

Ako sme sa neskoršie dozvedeli, v meste Ružomberok bol umiestnený delostrelecký pluk a prápor pechoty slovenskej armády. Ich inštruktormi boli nemeckí dôstojníci.

Vojnový závod č. 614 v Ružomberku strážili nemeckí vojaci. Všetkých Nemcov v Ružomberku bolo približne 200. V meste Brezno nad Hronom bol umiestnený pluk horského delostrelectva, ktorého inštruktormi boli tak isto nemeckí dôstojníci.

Vojnový závod „Göring-Werke“ v dedine Podbrezová strážilo 80 nemeckých

³ Zpráva ďalej pokračuje podrobným rozborom taktickej a diverznej činnosti jednotlivých skupín, stranícko-politickej práce brigády, činnosti zdravotnej a spojovacej služby atď.